

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **M. N.**, zastoupený Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátkou se sídlem Havířov, Příčná 327/1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 10. 2020, č. j. 29 Az 13/2019-28,

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 10. 2020, č. j. 29 Az 13/2019-28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Karin Poncza Hadwigerové **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **6.800 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 14. 6. 2019, č. j. OAM 512/ZA-ZA11-ZA22-2019, zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, zamítl jako zjevně nedůvodnou. Žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 6. 10. 2020, č. j. 29 Az 13/2019-28.

[2] Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu. Žalobce o mezinárodní ochranu požádal dne 3. 6. 2019. Při pohovoru k této žádosti dne 7. 6. 2019 uvedl, že o mezinárodní ochranu žádá proto, že zde má rodinu – manželku a synovce. Jako další důvod žádosti uvedl špatnou ekonomickou situaci v Gruzii; není tam práce a těžko se tam žije. Problémy s policií ani státními orgány v zemi původu neměl, nečelil ani žádným jiným potížím. V případě návratu do Gruzie se obává odloučení od své rodiny a těžkého života ve vlasti. Bojí se také,

že v budoucnosti Rusko zabere celou Gruzii a on jako válečný veterán bude ohrožen – mstili by se mu a mohli by ho i zabít. Usuzuje tak ze zpráv. V ČR by se chtěl naučit jazyk a najít si práci.

[3] Krajský soud nepřisvědčil žalobci, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav a nezohlednil jeho faktickou situaci. Odkázal na § 16 odst. 2 a 3 zákona o azylu, z nichž vyplývá, že je-li stát, jehož je cizinec státním občanem, považován za bezpečnou zemi původu, žádost tohoto cizince o mezinárodní ochranu správní orgán zamítne, aniž by zkoumal, zda jsou splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany v některé z jejích forem (§ 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu). Pojem *bezpečné země původu* definuje § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, přičemž seznam bezpečných zemí původu je stanoven vyhláškou č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu (dále jen „prováděcí vyhláška“). Podle § 2 bod 7. této vyhlášky, považuje Česká republika Gruzii za bezpečnou zemi původu. Žalovaný tedy nemusel zkoumat naplnění jednotlivých znaků, vymezených v § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu; postačilo, že konstatoval, že Gruzie je uvedena v seznamu bezpečných zemí původu. I přesto je však součástí správního spisu několik zpráv hodnotících bezpečnostní a politickou situaci v Gruzii. Z těchto podkladů, jakož i z citované vyhlášky, lze ověřit, že Gruzii je možné považovat za bezpečnou zemi původu.

[4] Ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu ovšem nevylučuje, aby konkrétní osoba prokázala, že stát, jehož je občanem (respektive stát jejího posledního trvalého bydliště), nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Charakteristickým znakem tohoto typu azylového řízení je zvýšení důkazního břemene ve vztahu k žadatelům. Jelikož se dodržování mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí presumuje, leží hlavní odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích. Povinností žalobce tedy bylo azylově relevantní skutečnosti nejen tvrdit, ale zejména tato tvrzení doložit.

[5] Žalobce za důvody odchodu z vlasti označil ekonomickou situaci v Gruzii a soužití se svojí rodinou v ČR. Tyto důvody však nespádají pod žádný z důvodů pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Žalovaný vedl pohovor se žalobcem důsledně tak, aby byly vyloučeny pochybnosti o existenci azylově relevantních důvodů na straně žalobce. V průběhu řízení bylo objasněno, že jediným důvodem žádosti je legalizace pobytu žalobce na území ČR. Jeho nastíněné obavy ze zabránění Gruzie Ruskem zůstaly v rovině subjektivních domněnek, nikterak nepodložených a v současné chvíli neaktuálních.

[6] Proti tomuto rozsudku podává žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatel namítá, že skutkový stav, z něhož žalovaný při posuzování věci vycházel, neodpovídá skutečným, jež stěžovatel uvedl jako důvody své žádosti o mezinárodní ochranu. Zjištěný skutkový stav žalovaný absurdně konfrontoval s obecnými fakty, na nichž však žádost o udělení mezinárodní ochrany nebyla založena. Krajský soud se dostatečně nevypořádal s námitkami týkajícími se bezpečnostní situace v zemi původu, pouze formalisticky odkázal na závěry žalovaného, aniž by skutečně přezkoumal rozporovanou zákonost jeho postupu a řádné zjištění skutkového stavu. Tím zatížil svůj rozsudek nezákonností a nepřezkoumatelností.

[8] Rozsudek krajského soudu je také nepřezkoumatelný, neboť z něj nevyplývá, na základě jakých listin krajský soud dospěl ke svému závěru a zda některými z nich provedl důkaz.

[9] Stěžovatel také vyjádřil pochybnosti o tom, zda byly splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., protože krajský soud nepřibral tlumočnicka z gruzínského jazyka, který by výzvu soudu, upozorňující na možnost rozhodnout ve věci bez nařízení jednání, přeložil. Z pohovoru provedeného dne 7. 6. 2019 přitom vyplynulo,

pokračování

že stěžovatel neovládá český jazyk a v řízení před krajským soudem ani nebyl zastoupen advokátem.

[10] Dále stěžovatel namítl, že v době podání žaloby pobýval v Integrovaném azylovém středisku Předlice, okres Ústí nad Labem, přičemž podle § 32 odst. 3 zákona o azylu byl k řízení o žalobě místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu byl stěžovatel v den podání žaloby hlášen k pobytu.

[11] K důvodům své žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatel uvedl, že situace na jižním Kavkazu není dlouhodobě bezpečná, byť je Gruzie, s výjimkou Abcházie a Jižní Osetie, vedena jako bezpečná země původu. V ní však nadále existuje nebezpečí ozbrojeného konfliktu s Ruskem; konflikt z roku 2008 totiž svým způsobem pokračuje dodnes, ruské jednotky stále posouvají hraniční zátarasy dále na gruzínské území. Stěžovatel nadto již v řízení před žalovaným vyjádřil obavy z možného pronásledování ruskými vojáky, proti nimž v minulosti bojoval. Podle zprávy organizace Freedom House je současně Gruzie hodnocena 63 ze 100 bodů, a je tak považována jen za částečně svobodnou zemi. Mezi bezpečné země původu byla Gruzie zařazena až od 20. 4. 2019.

[12] Žalovaný ani krajský soud se také řádně nevypořádali ani s dopady jejich rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince podle § 174a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), ačkoli věděli, že na území ČR se nachází synovec a manželka stěžovatele L. B., která trpí zdravotními problémy. Valná část informací, ze kterých žalovaný při rozhodování vycházel, nejsou aktuální.

[13] Stěžovatel konečně namítl, že v jeho případě i v případě jeho manželky, měly žalovaný vycházet ze stavu při podání jejich žádostí o mezinárodní ochranu; manželka stěžovatele totiž přicestovala do ČR dne 12. 3. 2019, tj. v době, kdy Gruzie ještě nebyla na seznamu bezpečných zemí původu.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na správnosti a zákonnosti napadeného rozhodnutí. Uvedl, že se podrobně zabýval všemi tvrzeními stěžovatele a shromáždil dostatek podkladů. Odkázal na své vyjádření k žalobě, napadené rozhodnutí a rozsudek krajského soudu, kde byly námitky obdobné nynějším kasačním námitkám dostatečně vypořádány.

[15] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[16] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s., jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[17] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39 (citovaná rozhodnutí jsou dostupná z www.nssoud.cz), „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.*“ Dále Nejvyšší správní soud v tomto usnesení vyslovil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat i v případě „*pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud*

(...) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“

[18] V nyní posuzované věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že se krajský soud dopustil vážného procesního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Z důvodů níže uvedených bylo řízení o žalobě zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonnost napadeného rozsudku. Z tohoto důvodu uznal zdejší soud kasační stížnost za přípustnou a meritorně ji projednal.

[19] Nejvyšší správní soud úvodem předesílá, že skutkově i právně obdobným případem na půdorysu totožných kasačních námitek, s výjimkou těch, které se týkají důvodů podání žádosti o mezinárodní ochranu (viz bod [11] výše), se již zabýval v rozsudku ze dne 7. 4. 2021, č. j. 4 Azs 363/2020-50, v němž posuzoval případ stěžovatelovy manželky L. B. Tímto rozsudkem zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 10. 2020, č. j. 29 Az 12/2019-32. Pochybení v postupu krajského soudu shledal kasační soud v tom, že krajský soud neustanovil tlumočnicka z gruzínského jazyka za účelem překladu výzvy a poučení podle § 51 s. ř. s., ačkoli disponoval správním spisem, z něhož vyplývalo, že stěžovatelka neovládá český jazyk a dorozumí se pouze rusky nebo gruzínsky. Tím krajský soud porušil právo stěžovatelky na tlumočnicka v řízení před soudem, které vyplývá z čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Od těchto závěrů nemá kasační soud důvod se odchýlit ani v nyní projednávané věci, neboť postup krajského soudu v případě stěžovatele (rovněž neovládajícího český jazyk) se nikterak neliší od postupu ve věci vedené u krajského soudu pod sp. zn. 29 Az 12/2019.

[20] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 4 Azs 363/2020-50, cizinec v řízení o žalobě ve věci mezinárodní ochrany musí být o právu vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání poučen v jazyce, jemuž rozumí. To však neznamená, že tato výzva a poučení musí být vždy překládány do jeho mateřského jazyka; tato povinnost vzniká pouze tehdy, zjistí-li soud, že účastník řízení neovládá jazyk, v němž se vede řízení. Pokud žalobce se soudem komunikoval v českém jazyce, o ustanovení tlumočnicka nepožádal a i ze správního spisu vyplynulo, že česky rozumí, soud nepochybí, pokud mu poučení podle § 51 s. ř. s. zašle v českém jazyce (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 119/2005-77, č. 686/2005 Sb. NSS, a ze dne 18. 9. 2003, č. j. 5 Azs 5/2003-33, č. 59/2004 Sb. NSS).

[21] V nyní projednávané věci, stejně jako ve věci sp. zn. 4 Azs 363/2020, byla žaloba sepsána v českém jazyce a stěžovatel v ní nepožádal o tlumočnicka pro účely řízení před krajským soudem. Neschopnost stěžovatele dorozumět se česky však vyplývala ze správního spisu, který měl krajský soud před vypravením výzvy podle § 51 s. ř. s. již v dispozici (viz čl. 16 a 17 spisu krajského soudu). Z něj se podává, že pro účely řízení o mezinárodní ochraně byl stěžovateli ustanoven tlumočnick z gruzínského jazyka, neboť stěžovatel prohlásil, že je schopen se dorozumět jen v tomto a ruském jazyce. Rovněž seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany bylo na žádost stěžovatele provedeno dne 10. 6. 2019 v gruzínském jazyce, v němž také byl dne 27. 6. 2019 seznámen s obsahem napadeného rozhodnutí.

[22] Za této situace bylo zřejmé, že stěžovatel češtinu neovládá. Z toho důvodu měl krajský soud pro účely řízení o žalobě zajistit překlad poučení podle § 51 s. ř. s., aby se tak stěžovatel mohl dozvědět o možnosti rozhodnout o žalobě bez nařízení jednání v jazyce, jemuž rozumí. Nezbytným předpokladem pro rozhodnutí o věci samé bez jednání je totiž nejenom řádné

pokračování

doručení výzvy podle § 51 s. ř. s. účastníkům řízení (zde je tato podmínka splněna) a udělení souhlasu či aspoň nevyjádření nesouhlasu s takovým způsobem projednání žaloby, nýbrž také zachování všech procesních práv dotčených osob, mezi něž náleží i právo na tlumočníka v řízení před soudem osobě neovládající český jazyk, které vyplývá z čl. 37 odst. 4 Listiny. Vzhledem k tomu, že krajský soud nezaslal stěžovateli poučení podle § 51 s. ř. s. v gruzínštině či ruštině a následně (poté, co od stěžovatele neobdržel žádnou reakci) rozhodl o žalobě bez nařízení jednání, porušil jeho právo na tlumočníka zakotvené v čl. 37 odst. 4 Listiny, v důsledku čehož nelze mít na jisto postaveno, zda stěžovatel této výzvě porozuměl a jeho následná nečinnost mohla naplnit hypotézu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. Tím krajský soud zatížil řízení vadou, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Je proto naplněn kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[23] Důvodná naopak není námitka zpochybňující místní příslušnost krajského soudu. Stěžovatel v žalobě proti rozhodnutí žalovaného, adresované krajskému soudu dne 4. 7. 2019, uvedl jako místo svého pobytu *P*. Na této adrese byl ke dni podání žaloby také hlášen k pobytu, jak vyplývá z výpisu z evidence žadatelů o mezinárodní ochranu (viz čl. 9 spisu krajského soudu). V *I*. byl hlášen k pobytu teprve od 18. 7. 2019 (viz čl. 18 spisu krajského soudu). V dané věci byl proto podle § 32 odst. 3 zákona o azylu k řízení o žalobě místně příslušný Krajský soud v Hradci Králové, v jehož obvodu byl v den jejího podání stěžovatel hlášen k pobytu. Místní příslušnost Krajského soudu v Ústí nad Labem tak z ničeho nevyplývá.

[24] Pokud jde o zbývající kasační námitky, těmi se Nejvyšší správní soud věcně nezabýval, neboť by to za stávající procesní situace bylo nadbytečné. Pokud totiž stěžovatel využije svého práva na projednání věci na nařízeném jednání (k čemuž fakticky argumentace v kasační stížnosti směřuje), nic mu nebrání, aby (v intencích již uplatněných žalobních námitek) svá žalobní tvrzení blíže rozvedl a předestřel tak krajskému soudu další argumenty, s nimiž by se soud musel vypořádat. Meritorní posouzení věcných námitek stěžovatele kasačním soudem by tedy mohlo nepřípustně předjímat jejich opětovné vyhodnocení krajským soudem ve světle případně rozvedené žalobní argumentace.

[25] Vzhledem k tomu, že je napadený rozsudek zatížen vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než jej za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušit a věc současně vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení, v němž je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení (nebude-li již stěžovatel zastoupen osobou ovládající český jazyk, jako je tomu v řízení o kasační stížnosti) je tedy krajský soud povinen zajistit překlad poučení podle § 51 s. ř. s., do jazyka, kterému stěžovatel rozumí, a toto poučení mu doručit, aby byl stěžovatel seznámen s možností rozhodnutí o žalobě bez nařízení jednání. V případě, kdy bude stěžovatel zastoupen osobou ovládající český jazyk, postačí toto poučení doručit tomuto zástupci v českém jazyce a vyčkat jeho reakce.

[26] Vzhledem k tomu, že byl napadený rozsudek zrušen, rozhodne krajský soud v dalším řízení rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[27] V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatel zastoupen advokátkou na základě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2021, č. j. 3 Azs 386/2020-23. Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovená zástupkyně učinila v řízení o kasační stížnosti dva úkony právní služby, kterými byla jednak první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, jednak doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou

věc (dále jen „advokátní tarif“). Za každý tento úkon náleží mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], a dále částka 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu]. Ustanovená zástupkyně není plátcem DPH (§ 14a advokátního tarifu), proto jí odměna nebyla o částku DPH navýšena. Celková výše odměny ustanovené zástupkyně tedy činí 6.800 Kč. Tato částka bude Mgr. Karin Poncza Hadwigerové, vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2021

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu